

98. évi
szágy-
köz-
an lakó
pusztán
os, a f.
magyar
és éven-
es köteles
mentes-
ak meg-
dózásra
vét be-
r tudó-
s tanár,
apitány,
tanító,
felsőbb
át elvé-
ővizsgát
és 19-én
étel vé-
osi köz-
6 óráig
által is

ki kíván-
ni, lehe-
nyaitkat
egyzéke-
III. t.-c.

büntett
gvesztés
ai jogai
e (1878.
llapított

végre-
adságon

alá van
neg van

gyatkozás
eni nem

tek jegy-
a értel-

nyzó, a
ró vagy

nyle ges
2. §-a),
eiglenes

közége

május

gától.

nek

ados

vei:

— K.
— K.
— K.
80 K.
— K.

esben.
keres-
am.

RÉRT
LITI-
TALA

Pál.

Kiadóhivatal:
Kiadóhivatal: Meitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecsere-
k, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos. Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 32 — K
Félévre — — — 18 — K
Negyedévre — — — 8 — K
Egy hóra — — — 2-70 K
Egyes szám ára 10 fillér

Hirdetéseket
a kiadóhivatal veszi fel.
Azonkívül az összes hír-
: : : detési irodák. : : :
Megjelenik vasár- és
ünnepe napok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecserekek, 1917. XLVI. évfolyam, 110 szám. Hétfő, május 14.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott távirati jelentései. —

A kancellár beszéde előtt.

A német kancellár Bécsben. — Az oroszországi felfordulás. — A nyugati harctérről. — Ujabb 22000 tonna ellenséges hajótér elsüllyesztése.

A német kancellár Bécsben.
Budapest, május 14. Bécsből sürgönyzik május 13-ikáról:

Bethmann-Holweg német kancellár ma reggel ideérkezett, hogy gróf Czernyn külügyminiszterrel tanácskozzék. Déliben a király Laxenburgban kihallgatáson fogadja. A kancellár ezután a királyi párnál reggelizett, éjjel pedig visszautazott Berlinbe. A tanácskozásokat legközelebb Berlinben folytatják.

Budapest, május 14. Berlinből sürgönyzik:

A Vossische Zeitung jelenti: A birodalmi kancellár fontos megbeszélés miatt utazott szombaton este Bécsbe. A politikai atmoszféra rendkívül feszült. Mint nagyjelentőségű események előtt lenni szokott, a kancellárnak az interpellációkra adandó válasza elé a legnagyobb várakozással tekintenek.

Budapest, május 14. Bécsből sürgönyzik:

Beavatott diplomáciai helyről közlik az Esttel: A kancellár bécsi útjának főcélja volt, hogy a német birodalmi gyűlés holnapi ülésén teendő nyilatkozatához a monarchia döntő tényezőinek formális hozzájárulását is megnyerje. A tanácskozás teljes egyetértésben foljt le.

Uj miniszteriumok létesítése.

Budapest, május 14. A Reutter iroda jelenti Szentpétervárról:

Hire jár, hogy három új miniszteriumot szerveznek Oroszországban, nevezetesen munkásügyi-, lőszerügyi- és segélyügyi miniszteriumot.

A munkás-katona tanács tagjai az ideiglenes kormányban.

Budapest, május 14. Stockholm-ból sürgönyzik:

A szeptérvári és moszkvai munkás-katona tanács tagjai között tanácskozások folynak az ideiglenes kormányba való belépés ügyében.

Angol és francia ügynökök fel tartóztatják az orosz postát.

Budapest, május 14. Stockholm-ból sürgönyzik:

A svéd szocialisták lapja szerint a szeptérvári munkástanácsnak világos bizonyítékai vannak arra nézve, hogy

angol és francia ügynökök a svéd-orosz határon postai kémkedést követnek el és az összes gyanus leveleket feltartóztatják.

Budapest, május 14. Szentpétervárról sürgönyzik:

Skobelew a front kiküldötteinek ülésén a hozzá intézett kérdésekre válaszolva kijelentette, hogy miután az egész orosz proleteriatust megbotránkozással utasítja vissza a különbéke tervét minden katona, aki bizonyos tekintetben különbékét köt, az orosz demokrácia általános ügyének tesz kárt. A hadseregnek egy harcrakész organizmusnak kell lenni, nem szabad a lövészárokban mozdulatlanul maradni, hanem offenzívába kell kezdeni és végrehajtani mindamaz hadimozdulatokat, amelyeket a taktika és stratégia követel.

Miljukov nyilatkozata a front-hadsereg kiküldöttei előtt.

Budapest, május 14. Szentpétervárról sürgönyzik:

Miljukov a front-hadsereg kiküldöttei előtt ezeket mondta: Vannak titkos szerződések, de ezeknek tartalmát lehetetlen nyilvánosságra hozni, mert olyan titkok elárulását jelentené, amik nemcsak az orosz demokrácia, hanem az összes szövetségesek érdekeit érintik és Oroszország és szövetségesei között szakítást idézhetnének elő. Az annexió és hadisarc dolgában a szövetségesek azon az állásponton vannak, hogy azok akik romboltak és raboltak, az elpusztított országoknak kártérítéssel tartoznak.

Hivatalos jelentéseink vannak arról, hogy Németországban a helyzet kritikus. Japannak nincsenek Oroszországgal szemben támadó céljai. Amerika igen előnyös kolcsönt nyújt Oroszországnak és mérnököket küld ki a szibériai vonatok megépítésére. A szövetségesek eleinte örömmel fogadták az orosz forradalom kitörését, később azonban aggodalom támadt, hogy könnyen német barát szimpátiák juthatnak felszínre. Ezenkívül aggasztja a szövetségeseket az orosz élelmezés rendetlenség és a munició hiánya.

Thomas miniszter Szentpétervárott.

Budapest, május 14. Szentpétervárról jeleintik:

Thomas francia municíós miniszter a munkástanács ülésén kijelentette, hogy ha a demokratikus eszméket meg akar-

ják valósítani, össze kell fogniok Németország leverésére, mert a német militarizmus sohasem fogja elismerni a nemzetközi szocializmus igazi hadicéljait.

A stockholmi kongresszus.

Budapest, május 14. Berlinből sürgönyzik:

A Vorwärts stockholmi táviratot közöl, amely szerint az osztrák szocialistákkal való előzetes tárgyalás napját május 29-ben állapították meg. A németekkel június elején tárgyalnak.

A német független szocialisták nem kapnak utlevelet a stockholmi konferenciára.

Budapest, május 14. Berlinből sürgönyzik:

Hase birodalmi gyűlési képviselő kijelentette: „A berlini rendőrfőnök tudatta velem, hogy a független szocialisták részére tehát részemre is megtagadta a külföldre szóló utlevelek kiadását, ilyen körülmények között az utlevelek megtagadása a stockholmi konferenciának is véget vehet mielőtt még megkezdődhetett volna.”

Egy másik berlini távirat szerint beavatott forrásból eredő hírek azt mondják, hogy az utlevelek megtagadása ügyében még nem történt végleges döntés. A többségi szocialista párt kiküldöttei sem kapták még meg utleveleiket, de ezek részére nem is oly fontos az utlevelek kiadása mert jelenlétük Stockholm-ban nem feltétlenül szükséges.

A Vorwärts az utlevelek megtagadásáról.

Budapest, május 14. Berlinből sürgönyzik:

A Vorwärts mai számában erélyesen tiltakozik az utlevelek megtagadása miatt.

Borgbjerg szeptérvári utjáról.

Budapest, május 14. Stockholm-ból sürgönyzik:

Borgbjerg Szentpétervárról visszatérve kijelentette, hogy a munkástanács, amely Oroszországban jelenleg a hatalmat kezében tartja, a legszívélyesebben fogadta és kezdeményezésére elhatározta nemzetközi szocialista konferencia egybehívását.

Budapest, május 14. Stockholm-ból sürgönyzik:

Borgbjerg dán szocialista vezér Stockholmba való visszaérkezése után Az Est tudósítójának elmondotta, hogy állandó összeköttetésben volt a német szociáldemokratákkal és már háboru kezdetétől fogva pontosan ismerte felfogásukat. Teljességgel lehetetlen Németországban a háboru óta olyan politikát folytatni, amelylyel a szocialisták nem

„Legujabb“ hireink folytatása a negyedik oldalon van.

A döntő próba.

— május 14.

Aratás előtt állunk a harcstereken is, a gazdasági életben is. Ebből azonban világért sem az következik, hogy előleget vegyünk a béke örömeiből, sem az, hogy most már számítás nélkül fogyasszunk a tavalyi termés maradékát. Éppen ellenkezőleg áll a dolog ott is, itt is. Végzetesen súlyos helyrehozhatatlan hiba lenne, ha most a roppant küzdelem döntő szakában lankadna el katonáink csodálatos lendülete, amelylyel feltartóztatták, visszaverték a roppant számbeli tulsúllyal ránk zudult ellenséget, sőt most kell csak erőiket igazán a végsőig feszíteni, hogy kárba ne vesszen az addigi eredmény is. Nem kevésbé oktalan és jövőreható dolog lenne a jövő termés reményében félretenni a takarékoságot, holott meglevő élelmi készleteink éppen csak a legfontosabb beosztással fedezik a szükségletet.

Értsük meg jól, hogy a mi itthon való gazdálkodásunk a legszorosabban összefüggő a csatamezőkön vérüket hullató testvéreink hősi erőlködésével, mert az egész magyar nemzet élet-halál harcának szerencsés befejezése egyaránt függ ettől és amattól. Ha a harc vonal mögötti ország nem tud belenyugodni abba, hogy a táplálkozásra vonatkozó igényeit egy darabig a lehetőség szerint mérsékelje s ha elégtelenül teljesíti vagy éppen zúgolódással fogadja a hatóságoknak a közérlelmezést illető rendelkezéseit: megrendül a nemzetnek az a hatalmas ellenálló ereje, amelyből dicső hadseregünk a maga nagyszerű kitartását meríti s elbotlunk a végső győzelem előtt.

A mértékletes élet és a takarékoság eddig a magánéletnek volt disze, ma a haza iránt való legfőbb kötelesség. Aki több élelmi cikket fogyaszt a szükségesnél, nélkülözésnek, inségnek teszi ki honfitársait és csökkenti a nemzet erejét a legkeményebb megpróbáltatás napjaiban.

A hatóságok közhasznú tevékenységének odaadó megértéssel való támogatása eddig is kiváló érdem volt, ma pedig egyenlő értékű szolgálat a haterével, megtagadása pedig árulás számba megy. Aki a hatóságok honmentő működését megbénítani, kijátszani iparkodik, hazája ellen fog gyilkos fegyvert.

Még ha koplalni s magunkat sanyargatni kellene, azt is megtennők szent védelmi háborunk teljes sikere érdekében. De ennyire nem vagyunk. Csak olyanféle magunk megtartóztatására van szükség, mint a nagy ünnepek előtt való bőjt idején. Ki merészelné telhetetlenségével vagy türelmetlenségével megrontani a nemzetnek most jövőre legnagyobb ünnepét?

Bizonyára senki. Azok a tündöklő tulajdonságok, amelyekkel a magyar nemzet a világháboru három évén át kivívta a világ csodálatát és elismerését, bizonyára diadalmasan fogják őt keresztül segíteni a még hátralevő súlyos, de nem sokáig tartó megpróbáltatásokon.

Német tudós a nagybecskereki olajgyárban.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, május 14.

Érdekes vendége volt szombaton és vasárnap Nagybecskereknek. Városunkban időzött két napig dr. Backhaus A. tanár, a németországi „Kriegsausschuss für Fette und Öle” tudományos vezetője, aki az Országos Központi Hitelszövetkezet meghívására és felkérésére jött le, hogy megtekintse az O. K. H. olajgyárát, hogy annak berendezéséről, működéséről véleményt mondjon. Backhaus tanár, a német birodalomban a közérlelmezési kérdéseknek egyik legalaposabb ismerője, a háboru első két évében a németországi hadifoglyok élelmezését szervezte és vezette, most pedig vezetője Németországban a tengeri és olaj feldolgozásnak. Világhírű szakember, akinek tudományos

ismereteit a mezőgazdasági kérdésekben és a mezőgazdasági ipar terén oly nagyra becsülik már évekként ezelőtt, hogy Argentiniába meghívták az ottani mezőgazdasági főiskola megszervezésére.

Nálunk Magyarországon a tengeri csirátlanítás és a tengeri csira feldolgozása csak most kezd az O. K. H. nagyarányú agitációja révén kialakulni és ezért különös érdekességgel bírhat ránk nézve, hogy egy ily elsőrangú szakember mily véleményrel van a városunkban működő tengeri olajgyárról.

Tudósítónknak alkalmá volt néhány percig beszélni Backhaus tanárral, aki a beszélgetés során elmondta, hogy a nagybecskereki olajgyár amire rövidesen teljesen üzemben lesz, egyike lesz a világ legnagyobb ily üzemének; berendezése, felszerelése pedig — miután itt a legújabb esztendő tapasztalatai alapján az összes technikai újítások és eredmények az üzemi berendezésben praktikus formában alkalmazást nyernek — egyenesen elsőrangú. Az olaj, amit a gyár termelni fog és amely minőségileg a legkitűnőbb ételolajjal szemben is megállja helyét, elégséges lenne az egész ország ételolaj ellátására és kiszoríthatja az egész olajbehozatalunkat. A gyárüzem belső adminisztratív berendezéséről is a legnagyobb elismerés hangján szólt.

Elmondta még, hogy Németországban újabb az emberi táplálkozásra szánt tengeriből csirátlanítás után lisztet és darát, a tengericsirából pedig — amely nagy mennyiségű fehérjét tartalmaz — tápliszteket készítenek, amely a tojás és hús fogyasztást csökkenti kiváló tápereje folytán. A múlt esztendőben Németországban a tengeri csirátlanításán kívül a kenyérmagvakat, búzát, rozst is csirátlanították és csak ebből 10 millió liter olajat nyertek.

A beszélgetés során ismételt hangoztatta Backhaus tanár, hogy a nagybecskereki olajgyárnak nagy jövőt jósol és az O. K. H. vezetőségéről, amelynek munkája ezt a nagy ipartelepét létrehozta, az őszinte igaz elismerés hangján nyilatkozott.

HIREK.

A torontálmezei községi és körjegyzők egylete elnöksége.

19—1917. szám.

Felhívás.

Torontálvármegye jegyzői és segédjegyzői karához.

Kedves Kartársak!

Országos központi egyesületünk folyó év május hó 21-én tartandó rendkívüli közgyűlésére meghívott.

Miután az idő rövid és az egylet anyagi helyzete nem engedi, hogy az egyleti pénztár terhére az elnökségen kívül választott tagokat is delegálhassunk egyletünk képviseletére, azért ezúttal kérünk fel szeretettel benneteket, hogy vegyetek lehetőleg nagy számban részt az országos gyűlésen, amelynek főtárgya a jegyzői fizetés és státus rendezése.

Hogy az egyletet képviselők megbízólevele kellő időben kiállítva az elnökségnek bemutatható legyen, arra kérjük az önként jelentkező kartársakat, hogy az országos gyűlésen való részvételi szándékukat alulírott egyleti főjegyzőnek táviratilag vagy távbeszélőn, esetleg express levélben legkésőbb folyó hó 17-ig közölni sziveskedjenek.

A többire a községi közlöny tájékoztat.

Garabos, 1917 május hó 8-án.

Grandjean Géza
egyleti főjegyző

Vihely Géza
egyleti elnök.

— Hivatalos jelentések május hó 13-áról.

A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harctéri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti és délkeleti harctér:

Nincs semmi újság.

Olasz harctér:

Az Isonzo hadseregénél tegnap heves tüzési harcok lobbantak lángra. Az ellenség

Tolmein és a tengerpart között az egész arcvonalon működésbe hozta ágyuit és aknavetőit. Az ellenség tüzelése egész éjjel szakadatlanul folyt és most is tart. Tüzérségünk eredményesen viszonzza a tüzelést. Karinthiában és Tirolban helyenkint mindkét részen szintén élénkebb volt az ágyúszó.

A német nagyhadiszállítás jelentései:

Nyugati harctér:

Rupprecht trónörökös hadserege: Az angolok nagy támadásai megfiúsultak. Az angolok igen erős tüzési előkészítés után, mely a Launne és Quent között az egész arrasi csataterre kiterjedt, a kora reggeli órákban Gavrille és a Scarpe között az Arras—Cambray-i országot mindkét oldalán és Bulecourt-nál előretörték vonalaink ellen. Roeuxbe sikerült benyomulniok, de másutt mindenütt tüzelésünkkel és közelharcban igen súlyos veszteségeikkel visszavertük őket. Este a Monchy mindkét oldalán több új támadás következett, amelyek hősi védekezésünkkel szemben szintén véresen megfiúsultak. Azokat az előnyöket, amelyeket az angolok Bulecourtban el tudtak érni, egy gárdázászlójunk bravuroz ellentámadása visszahódította. A helység birtokáért ma újabb harcok lobbantak lángra. — A német trónörökös hadserege: Mig az Aisnetől északra a helyzett egyelőre nyugodtabb lett, addig az Aisne-Marne-csatorna mellett és a Champagneban a tüzési harc kelet felé egészen a Tahureig csapott át és még inkább hevesebb lett. A franciák éjjeli előretörése a Corbeny-Pontavert országot mindkét oldalán eredménytelen maradt. Az ellenség 12-én légi harcokban 14, fölcírl történt vedőtüzelésünk folytán pedig 3 repülőgépet veszített. Egy francia repülő vonalaink mögött volt kénytelen leszállani.

Keleti harctér:

Nincs változás.

Macedon arcvonal:

A dopropoljai magaslatokon (a Csernától keletre) és Kumától délre az ellenség több támadását visszavertük. Az állások kivétel nélkül és szilárdan birtokunkban vannak.

— A közigazgatási bizottság ülése. Torontálvármegye közigazgatási bizottsága dr. Dellimanics Lajos főispán elnöklésével ma délelőtt tartotta május havi ülését, amelyről holnapi lapunkban számolunk be.

— A 2000-ik haditávirat. A vasárnapi harctéri eseményekről szóló hivatalos jelentés végén ez áll: „Ezzel a kettőzredik haditáviratot küldjük”. Vagyis jubiláltunk. Rendes körülmények között a szokásos jubileumok annál értékesebbek minél nagyobb évszámhoz, sorszámhoz fűződnek. De a világháboru sok mindent kiforgatott eredeti formájából és így a haditáviratok jubileumi számánál is azt hisszük sok ezreknek az a kívánsága, hogy már ne igen érjünk meg hasonló jubileumokat.

— Adomány. A Rózsa-kávéházbéli kártyaszal 3 koronát adományozott a nagybecskereki vöröskereszt-egyletnek lapunk útján.

Nagy Sándor hajduböszörményi lakos a torontálvármegyei vöröskereszt-egyletnek 10 koronát adományozott ugyancsak lapunk útján.

Magyar

találmány, magyar készítmény nem ért még el olyan sikert, mint a Diana sóborszesz. Évről-évre rohamosan emelkedik a fogyasztás s ma már közel évi 15,000,000 palack Diana sóborszesz kerül fogyasztásra kizárólag Magyarországon, de az

ország

határain túl is eljutott már e páratlan szer hírre. Tengerentúli államokban ép úgy ismerik és fogyasztják, mint idehaza. Magyarok, ha külföldre utaznak, okvetlenül magukkal viszik, mert aki egyszer megszokta, nem tud már megenni nélküle. Igazán: szerénytelenség nélkül elmondhatjuk, hogy

nem volt

még készítmény, mely ily rövid idő alatt ily páratlan népszerűsége, közkedveltsége tegyen szert s ennyire nélkülözhetetlenné váljék. Ha kutatjuk e siker okait, azt látjuk, hogy nem a reklám, nem a szervezési munka, nem a kínálat hozta létre ezt a csodálatos sikert,

hanem

az az egyszerű tény, hogy aki egyszer bármilyen bajánál a Diana sóborszeszhez folyamodott segítségért, e biztos hatású házi szerben föltétlenül megtalálta amit keresett s ezért aztán később is állandóan ragaszkodott hozzá, kijelentvén, hogy amíg csak

lesz

a világon Diana sóborszesz, házból ki nem hagyja fogyal.

Ára 130 fillér.

— Kapható mindenütt.

Főelárusítóhely: Diana Kereskedelmi Részv. - Társ. BUDAPEST, NÁDOR-UTCA 6. SZ.

MODERN MOZI

TELEFONSZÁM 312 és 47.

Kedden, május hó 15-én 2 előadás, d. u. 7 órakor mérsékelt helyárrakkal, este fél 9 órakor rendes helyárrakkal

ERNA MORENA legújabb filmje!

A bojár halála

dráma 4 felvonásban, főszereplő: Erna Morena

A nagytehetségű művész legeredetibb alakítása.

Az egész dráma „Romániában” játszódik le.

Elsőrangú cigányzenekar kíséret.

Helyárrak. Mérsékelt: páholyülés 80 f. I hely 70 f. II. hely 60 f. III. hely 40 f. Rendes: páholyülés 120K, I. hely 1—K, II. hely 80 f. III. hely 50 f.

— **A kulturegyesület közgyűlése.** A Torontálvármegyei Közművelődési Egyesület elnöksége a következő meghívót becsátotta ki: **MEGHÍVÓ.**

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület 1917. évi június hó 3-ikán délután 11 órakor tartja Nagybeeskerekben a vármegyéhez nagytermében harminckettedik évi rendes közgyűlést, amelyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívjuk.

Nagybeeskerek, 1917 május hó 10-ikén
Somfai János Dr. Dellimanics Lajos
szervező, főtitkár. főispán, elnök.

— **A világító kőolaj zár alá vétele.** A tegnapi Budapesti Közlönyben megjelent a m. kir. kereskedelmi miniszternek 34244—1917. sz. rendelete, amely a világító kőolaj forgalmának szabályozásáról intézkedik. A rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek az összes kereskedelmi vállalatok meglévő és ezután hozzájuk kerülő világító kőolaj készlete. A jövőben világító kőolajat csak a törvényhatóság első tisztviselőjének vagy az általa felhatalmazott hatóságnak engedélyével szabad kiszolgáltatni. Engedély csakis közérdekű célokra, továbbá a mezőgazdasági, bányászati és ipari (háziipar) üzemek folytatásához nélkülözhetetlenül szükséges világító kőolaj kiszolgáltatására adható. A rendelet f. évi május hó 13-án lép életbe és érvénye 1917. évi augusztus hó 31-én szűnik meg.

— **Etessük az állatokat csigával.** Szakkörökben, mint gyakorlatilag kipróbált tényről fölhívják a figyelmet arra, hogy a közönséges csiga kitűnő és kedvelt táplálékul szolgálhat a sertéseknek, továbbá baromfiaknak: csirkének, kacsának, libának egyaránt. Kipróbálták, hogy a sertés valósággal élvezettel fogyasztja a csigát s héjastól megeszi s a csiga héjájának mérszartalma még külön is haszon az állat csontképződésére. A baromfiaknak leghelyesebb a csigákat házuk nélkül adni, de ugy is kicsipkedik belőle. E mellett, hogy használatunkat olcsón sőt, ingyen táplálhatjuk, még azt a hasznót is kapjuk, hogy pusztítjuk a konyhaveteményekben sok kárt okozó csigákat, amelyek különösen az idej nedves időjárásban erősen elszaporodtak.

— **Elviszik a harangokat.** Mint értesülünk, a kultuszminiszter a napokban az egyházmegyei hatóságokhoz új körrendeletet küldött, amelyben utasítja őket, hogy az 1700 előtt készült harangokról kimutatást készítsenek és azt terjeszték be mielőbb a honvédelemügyi miniszternek, mert az összes kivételek alá nem tartozó harangokat rekvirálni fogják. A rekvirálásra vonatkozólag a honvédelemügyi miniszter legközelebb részletes rendeletet fog kibocsátani. Az a körülmény — hogy a hadvezetőségnek a municiógyártás fokozása miatt szüksége van az ország csaknem minden harangjára — mutatja, hogy be kell szolgáltatni azokat a fémeket, amelyeket eddig eldugtak, vagy bármilyen módon visszatarítottak. A munició fogja eldönteni a világháború sorsát, ezt már megmutatta a reánk nézve szerencsés kimeneteli arrasi csata is és épen ezért mindenki, aki a győzelem és a béke eléréséhez hozzá akar járulni, szolgáltatassa be az arra kötelezett fémkészletét.

— **Járjunk fatalpu cipőkben.** A kereskedelmi miniszter megszívlelésre méltó rendeletet intézett a fatalpu cipő viselése érdekében a vármegyék főispánjaihoz.

Rendeletében a miniszter elmondja, hogy a hadsereg fokozott szüksége miatt a polgári közönség egyre nehezebben látható el bőryanaggal — különösen talpbőrrel, sőt az utóbbi anyagból már most sincs elegendő készlet. Ezért multhatatlanul rá kell térnie pótanyagok használatára. E pótanyagok közül első sorban a fatalpak jöhetnek szóba. Ezek megfelelő elterjedésének azonban két nagy akadálya van. Az egyik az, hogy sem a közönség — sem az iparosság nem elég tájékozott az ügyben. A közönség egy része nem is tudja, hogy van-e fatalp — és ha ezt tudja is, nem tudja — hogy hol juthat hozzá. Az iparosság hasonlóképpen tájékozatlan ez irányban — annyira, hogy a fával való talpalást még sem képes csinálni. Hogy ezen a bajon segítsen, a miniszter a m. kir. technológiai iparmuzeumban tanfolyamot rendezett be az iparosoknak ez irányú kioktatására. A m. kir. technológiai iparmuzeum fatalpu tanfolyamát elvégzett iparosok közül, az arra alkalmasabbak felhasználásával, a vidéki nagyobb városokban szintén tanfolyamokat szándékozik rendeztetni, a fatalpalások minél nagyobb elterjesztése céljából. E vidéki tanfolyamok helyéül, egyelőre csak a kereskedelmi és iparkamarai székelyeket vették tervbe. Ez általa rendezett tanfolyamokon kívül a honvédelmi miniszter is hajlandónak mutatkozott arra, hogy az általa a pótzászlóalj parancsnokságai székelyhelyén fentartott fatalpu tanfolyamokra, a polgári iparosokat, a fatalpalás megtanulására szívesen bocsátani. Amennyiben pedig a fatalpakra és fatalpalásokra azok tömeges beszerzésére — árára — vagy idevonatkozó bármilyen felvilágosításra van szükség ez a m. kir. technológiai iparmuzeum megadja.

A második akadálya a fatalpalások és fatalpak elterjedésének a közönség kevésbé megmagyarítható idegenkedése. A fatalpakat egyrészt hasznavehetetlennek és értéktelennek tartják, másrészt pedig viselését megaláznak, szégyelni valóznak. Ezzel szemben pedig kétségtelen, hogy egynehány különleges foglalkozást kivéve, minőt pl. a bányászok, a mozgó járműveken és azok között foglalatokoskodó vasuti személyzet, minden foglalkozásu és rangu egyén egész nyugodtan, munkaképessége minden lényeges csökkenése nélkül hordhatja a fatalpu cipőt, kétségtelen, hogy több fatalpu rendszer van s ezek nem mind egyformán váltak be, de minden idevonatkozó kérdésre, ugyancsak a technológiai iparmuzeum ad részletesebb felvilágosítást. Hogy végre a közönség amaz előítéletét legyőzhessük, hogy a fatalpu cipő viselése szegény, vagy megbélyegző, ezt csak erőteljes társadalmi és hivatalos mozgalommal lehet elérni. Legmegfelelőbbnek talán a miniszter ez irányban, ha magasabb társadalmi állásu egyének kezdenék a fapipők viselését, ráutalva ezzel, hogy ez nem csak nem szegény, hanem egyenesen hazafias kötelesség is.

Járjunk tehát fatalpu cipőkben.

Színház.

Gólem. A mindenfajta írásműben megörökített Gólem-legendát fenséges komorsága sem akadályozta meg abban, hogy a modern színpad mesterei operettet ne csináljanak belőle. A budapesti Népopera-ban jelent meg a Gólem mint operette, de el kell ismerni, hogy Kövessi Albert elég izléssel dolgozta föl s gyönyörű keleti melódiákból szőtt muzsikája határozott gyönyörűséget is kelt. Nálunk szombaton mutatták be Ballák a Gólemet s a címszerepben Nyárai Rezső egyik legjobb alakítását mutatta be s énekszámainak is voltak sikerült részei. Nagy élvezetet nyújtott Budai Ilonka Mirijám szerepében briliáns énekével s minden egyes énekszámában igazi énekművészetet kaptunk. Pataki Ferenc és Mezei Margit nagyszerűen táncoltak, de sikerült volt a második felvonásbeli balett is, amelyet Csáky Margit vezetett igen grációzan. A rabbi szerepében jó volt Török Sándor is. A színházat megtöltő közönség érdeklődéssel fogadta a darabot s nagy tetszéssel kísérte a szép melódiákat.

Vasárnap a darabot hasonló sikerrel megismételték.

Művészet.

A nőegylet orgonahangversenye. Szombat délután folyt le a róm. kath. plébánia-templomban a dr. Dellimanics Lajosné főispánné védnöksége alatt rendezett jótékony célú orgonahangverseny óriási közönség jelenlétében. Pont 4 órakor zugott fel az orgonán Bach C moll Praeludiuma. A szép tavaszi napsütés arany sugarai, megtörve a templom színes üvegablakain, világították meg az áhitattal hallgató közönséget, mely az orgona hol bugó, hol lágy hangjaitól megilletődve, ünnepi hangulatban gyönyörködött a fenséges zenében. Járosov Dezső sorban vonultatta fel Bach, Bossi, Reger stb. nagynevű mestereket. Járosov Dezső képességeit és tudását felesleges nekünk ismételtten ismertetni, csak annak megállapítására szorítkozunk, hogy a régi klasszikusokat és az újabb mesterek műveit, pompás dologbeli készséggel, sok finomsággal és kifejező színerzéssel játszotta. Kifogástalan előadásban gyönyörködhettünk. Griffel Lajos, Hubay és és Mattheson műveit adta elő hegedűn tiszta tónussal és izléses frazirozással.

Köszönettel tartozunk a nőegylet vezetőségének, hogy sikerült neki a közönséget ilyen ritka műélvezethez juttatni. A szép templom teljesen megtelt, ott volt a város egész közönsége: dr. Dellimanics Lajos főispán, Kéler Ákos alispánhelyettes, dr. Magyary Pál kanonok, Palkovics István ezredes, dr. Perisics Zoltán polgármester stb.

A mi közönségünk, ahol jótékonyaságról van szó, áldozatkész. Az erkölcsi siker mellett szép az anyagi eredmény, amennyiben a tiszta jövedelem 1400 korona.

Felülfizettek: dr. Dellimanics Lajosné 30 K, dr. Mihalovits Ödöné, dr. Gyertyánffy László, dr. Perisics Zoltánné 20—20 K, J. L. Eisenstädler, dr. Magyar Károly, Rubin Armand, Beck Gyuláné 10—10 K, dr. Magyary Pál 9 K, dr. Pollák Győzőné, dr. Borsodi Lajos 8—8 K, özv. Stagelsemidt Jánosné, dr. Mangold Samuné, Almásy Elek 6—6 K, Vámos Ignác, dr. Neumann Gyula 5—5 K, dr. Vinczevidy Ernőné, dr. Hubert Zsigmond, Kéler Ákos, Engel Sándor, Eckfeld Mór, Freund S. és Fiai, dr. Szathmáry Ödön, dr. Deák Vidorné 4—4 K, Kluge Károly, N. N. 3—3 K, Y., Klein Mórné, Kurländer Antal 2—2 koronát kiknek a nőegylet elnöksége ez uton mond halás köszönetet.

Mangold L. cégnek a belépőjegyekért és azok elárúsításáért, valamint Almásy Elek cégnek a jegyek árusításáért ez uton mond köszönetet az elnökség.

Van szerencsém az igen tisztelt hölgyvilágnak szives tudomására hozni, hogy bécsi házamtól a legújabb

MODELL-BLUZOK

Etamin-szövetből megérkeztek és megfelelő áron kaphatók. Selyemkosztümekek, valamint tavaszi- és nyári ruhák műhelyemben legmodernebb kivitelben, mérték után szabott megrendelésre készítettnék.

Kitűnő tisztelettel:

WEHNER ANNA nőruha-terme
Kinizsl-utca. (Club kávéház.)

Diósadi Bodó János honvédszázados aktuális háborus művei:

A nemzetközi jogok a háboruban.

- I. Szárazföldi háboru.
- II. Tengeri háboru . . . . . 2.— K.
- A kémkedés békében és háboruban 1.— K.
- A franktirőr harc . . . . . 1.— K.
- Montenegróiak a balkáni háboruban 1.80 K
- A világháboru és a hadijog . . . . . 3.— K.

Megrendelhetők:

Minden nagyobb hazai könyvkereskedésben. Főbizományos: Toldi Lajos könyvkereskedő, Budapest, II., Fő-utca 2. szám.

Legujabb.

értenekegyet. Az orosz szocialisták hasonlóságonra helyezkednek, miután a németek semmi szín alatt sem tűrik, hogy bármi is történhessen akaratuk ellenére. Elmondotta a dán szocialista vezér, hogy Kerenszkijvel két óra hosszat tárgyalt, azután Thomas francia municions miniszterrel is. Miljukov kijelentette, hogy nincsenek imperialisztikus céljai. Szavait Borbjerg így végezte: **Ezután ismertem a német szocialista többség békejavaslatát. Magyarázó szavaim a legjobb hatást kellették. Az orosz munkástanács az általános békére óhajtja kényszeríteni a kormányt.**

A nyugati nagy küzdelem.

Budapest, május 14. Berlinből sürgönyzik: A Wolf-ügynökség jelenti tegnap este:

A Wolf-iroda jelenti május 13-ikán este: Arrasnál élénkebb tüzelés. Az angolok részleges előretérése Olynál és Bucourt ellen megheiusult. Az Aisne mentén és a Champagneban a helyzet változatlan.

A nyugaton küzdő oroszok önként feladják állásaikat.

Budapest, május 14. Berlinből sürgönyzik: A Wolf-ügynökség jelenti:

A franciaországi orosz csapatok, amelyek Brimontnál oly hősiessen harcoltak és súlyos veszteségeket szenvedtek, rájöttek, hogy a legsúlyosabb feladatokat bízzák rájuk. Most már vonakodnak az angol francia imperializmusért feláldozni magukat állásaikat önként feladják és sietve visszavonulnak.

Ujabb 22000 tonna elsüllyesztése.

Budapest, május 14. Berlinből sürgönyzik:

A tengerészeti vezérkar jelenti: **Buvarhajóink ujjában ismét 22000 tonna tartalmu elsüllyesztett hajóteret süllyesztettek el az Atlanti-óceánon.**

Hir a katona képviselők szabadságotól.

Budapest, május 14. A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Illetékes helyről értesülünk, hogy az a **hir**, mintha a magyar képviselőháznak katonai szolgálatot teljesítő tagjait május 15-ikén szabadságotól tévedésen alapszik. Az idézett legfelsőbb parancs az osztrák birodalmi tanács tagjaira vonatkozik tekintettel arra, hogy a Reichsrat egybehívása küszöbön áll.

A görögországi zavarok.

Budapest, május 14. Párisi lapok írják athéni táviratok alapján:

Zaimigz görög miniszterelnök a francia sajtó által németbarátnak feltüntetett 7 tisztnak parancsot adott hogy 24 óra alatt hagyják el Athént és a Pelopnesoszra utazzanak. A tisztek közös megbeszélést tartottak, hogy engedelmeskedjenek-e a parancsoknak. Hir szerint az athéni helyőrség tisztjei a tiszti kaszinóban értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy ez ügyben küldöttséget menesztenek a királyhoz.

A Királydíj.

Budapest, május 14. A Torontál eredeti távirata:

Tegnap délután lefutottak a 100.000 koronás királydíjat. Rotschild báró favorit lovát, Szanszkritot Janek Géza lovagolta. Janek mindvégig vezetett, egyszerre kétszázötven méternyire a cél előtt lovával felbukott, miközben súlyos koponyatörést és bordatörést szenvedett, úgy hogy legalább néhány hétig kórházban kell maradnia. A királydíjat lovag Maithner Viktor Sangenazója nyerte meg.

Torontálvármegye alispánjától.

12998—1917. szám.

374—32

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegye közönsége által a m. kir. honvéd hadapródiskolánál létesített alapítványi helyek közül egy, amely megüresedett, az 1897. évi XXIII. t.-c. értelmében szervezett honvéd hadapródiskolák valamelyikének I. évfolyamába az 1917—1918. tanév kezdetén betöltendő lesz.

Felhívom ennélfogva az ezen alapítványi helyett elnyerni óhajtókat, hogy pályázati kérvényeiket *folyó évi július hó 5-éig* nálam adják be. Később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Pályázati feltételek:

1. Magyar állampolgárság, mely a községi elöljáróság által kiállított illetőségi bizonylattal igazolható.

2. A pályázó testi alkalmassága katonai nevelésre, igazolható tényleges katonai vagy honvéderős által.

3. Elméleti előképzettség, mely valamely középiskola 4. osztályának végzését igazolja, bizonylattal igazolható. A nyilvános középiskolákkal egyenrangusított iskolák 4. osztályu bizonyítványa is elfogadható.

4. Kifogástalan erkölcsi magaviselet, mely erkölcsi bizonyítvánnyal igazolható.

5. Életkor tekintetében a betöltött 14, de túl nem haladott 16 életév, mely születési anyakönyvi kivonattal igazolható.

6. Torontálvármegye területén birtokos központi illetőség. Ilyenek nem létében bármely más illetőségű magyar állampolgár pályázata figyelembe vétetik.

A fenti feltételeket igazoló okmányok a kérvényhez csatolandók. Az alapítványi hely adományozási joga Torontálvármegye közönségét illeti meg.

Oly ifjak, kik a cs. és kir. közös hadsereg valamely katonai nevelő és képzőintézetének már növendékei nem pályázhatnak.

Nagybecskerek, 1917. évi május hó 10-én.

Az alispán helyett:
Kéler, főügyész.

Nyomdásztanoncul

legalább két középiskolát jó eredménnyel végzett fiu heti fizetéssel azonnal felvétetik

lapunk nyomdájában.

Ház eladó

NAGYBECSKEREKEN, ötszobás urilakással.

Ugyanott eladók képek, könyvek, képes folyóiratok is. — Közelebbit a kiadóhivatalban.

3/1917. öszs. biz. szám.

378—32

Hirdetmény.

Alulirt összeíró-bizottság az 1898. évi 3300. I. M. sz. a kiadott bel- és igazságügy-miniszteri rendelet 4. §-a értelmében közzéteszi, hogy a Nagybecskerek városában lakó minden férfi, tehát a városhoz tartozó pusztán és tanyán lakó is, aki magyar honos, a f. évben legalább 26. életévét betölti, a magyar nyelvet érti, azon irni és olvasni tud és évenként legalább 20 K egyenes állami adót köteles fizetni, amennyiben pedig időleges adómentességet élvez, 20 K egyenes állami adónak megfelelő értékű vagyonnal bir, vagy az adózásra való tekintet nélkül legalább 26. életévét betöltött köztisztviselő, lelkész, a magyar tudományos akadémia tagja, tudor, okleveles tanár, ügyvéd, erdész, mérnök, építész, hajóskapitány, gazdaság, gyógyszerész, vegyész, bányász, tanító, sebész, állatorvos, továbbá az, aki a felsőbb művészeti vagy más felsőbb szakiskolát elvégezte, végül aki a középiskolai záróvizsgát letette f. évi május hó 15., 16., 18. és 19-én az esküdtek alaprajstromába való felvétel végett az összeíró-bizottság előtt a városi közgyám irodában (városháza) *délután 3-6 óráig* személyesen, vagy meghatalmazott által is megjeljenhetik.

Azok, kik értelmi cenzus alapján kívának az esküdtek lajstromába felvétetni, lehetőleg az értelmi cenzust igazoló okmányaikat is hozzák magukkal. Az esküdtek névjegyzékében nem vehető fel az 1897. évi XXXIII. t.-c. §-a értelmében:

1. aki nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt jogerősen szabadságvesztés büntetésre volt ítélve;

2. aki hivatalvesztésre vagy politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésére van ítélve (1878. évi V. t.-c. 56. §-a) az ítéletben megállapított időtartam alatt;

3. aki szabadságvesztés büntetés végrehajtása alatt áll vagy feltételes szabadságon van;

4. aki ellen büntett vagy fogházzal büntetendő vétség miatt vizsgálat, közvetlen idézés vagy főtárgyalás (bünvádi perrendtartás 268. §-a) van elrendelve, vagy aki vád alá van helyezve;

5. aki csőd alatt áll, gondnokság alá van helyezve, vagy akinek kiskorúsága meg van hosszabbítva;

6. aki testi vagy szellemi fogyatkozás miatt az esküdt kötelességeit teljesíteni nem képes.

Továbbá nem vehető fel az esküdtek jegyzékébe az 1897. évi XXXIII. t.-c. 6. §-a értelmében:

1. a miniszter, a fumei kormányzó, a főispán, Budapesten a főpolgármester;

2. a tényleges szolgálatban levő bíró vagy ügyész;

3. a fegyveres erőnek tartós, tényleges szolgálatban álló tagja (1889. évi VI. t.-c. 2. §-a), a szabadságolt havidíjas és az ideiglenes szabadságolt legénység;

4. rendőri hatóság tagja, vagy közege (bünvádi perrendtartás 85. §.);

5. a pénzügyőrség tagja;

6. a napszámos vagy szolga.

Kelt Nagybecskereken, 1917. évi május hó 9-ik napján.

Nagybecskerek város összeíró-bizottságától.

Dr. Perisics Zoltán

polgármester,
mint összeíró-bizottsági elnök.

ELADÓ BIRTOKOK.

Versec közelében szép fekvésű

450 hold szántóföld,

szép lakóházzal, parkkal és gazdasági épületekkel f. évi október 1-től eladó.

Ára holdanként 1100 kor.

Egy kisebb birtok, 150 hold,

épületek nélkül holdankénti 700 kor. árban szintén eladó.

Mindkét birtok a vasuti állomástól 3 kilométernyire fekszik.

Bővebbet **Thier Károlynál**
Versec.